

A szellemi tulajdonjog

Napjainkban egyre többet hallani a jármű- és alkatrészipart érintő, a szellemi tulajdonnal összefüggő problémákról, melyek sajnos közvetlenül is kihatnak a közlekedés biztonságára. Azonban a kérdéskör szabályait sajnos még mindig sokan nem ismerik, ezért szeretnénk egy cikksorozatot indítani a területet érintő jogszabályok, valamint

azok gyakorlati hatásainak bemutatására, különösen mivel ez a jogterület rendkívül összetett, és szabályozása szerzteágazó és változatos jogi eszközökkel történik.

A Járműipari Adatbázis Forgalmazók Szakmai Testületének munkáját segítve napról napra szembesülök a képviselt területen tapasztalható szerzői jogi jogsértésekkel, illetve egyéb jogi problémákkal. A jármű- és alkatrésziparnak, valamint forgalmazásnak a jelenlegi gazdasági környezetben különösen jelentős kárt okoznak a hamis, valamint a rossz minőségű áruk és a nem szakszerűen elvégzett javítások tömeges megjelenése. Mindez azonban nem kizárólag a legális, megbízható forrásból, naprakész és jogtisztá adatbázisokkal dolgozó vállalkozásokat hozza versenyhátrányba, hanem veszélyezteti a közlekedés biztonságát, és közvetve vagy közvetlenül kárt okoz a nem megfelelően tájékoztatott fogyasztók számára is.

Jogi megítélés

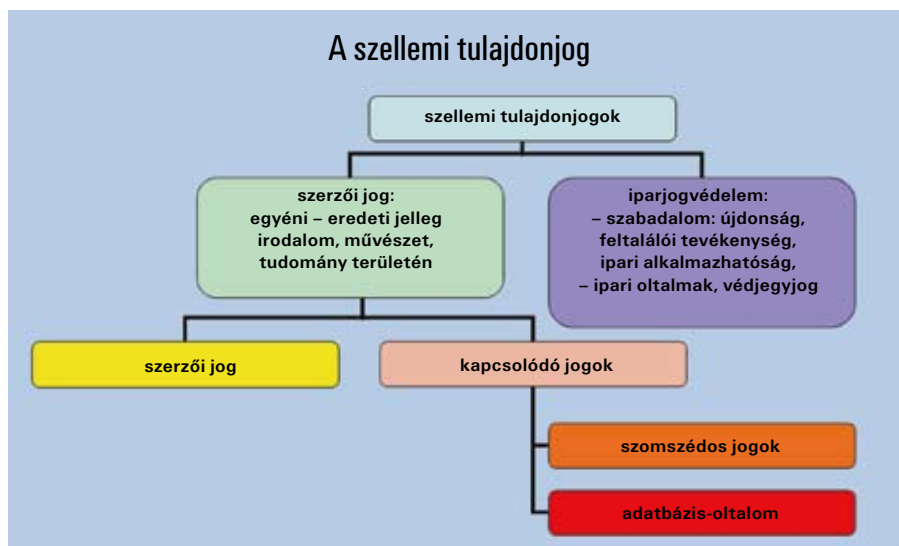
Nem árt azonban tisztában lenni a jelenség jogi megítélésével is, mert a szerzteágazó szabályozás egy elsöre nehezen átlátható struktúrát is jelent egyben. A most induló cikksorozatban szeretném tehát ezt a néhol bonyolult szabályozást egy átlátható rendszerbe foglalva bemutatni a járműipar szereplői és a fogyasztók (gépjárművezetők, gépjármű-tulajdonosok) számára. Jelenleg Magyarországon több szervezet és hivatal is foglalkozik a szellemi tulajdonnal érintő kérdésekkel. Ilyen a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala, a Hamisítás Elleni Nemzeti Testület, illetve a Nemzeti Adó- és Vámhivatal is, hiszen a szellemi tulajdonnal összefüggő bűncselekmények kapcsán a

NAV lett a különös hatáskörrel rendelkező nyomozóhatóság, illetve a NAV végzi a szellemi tulajdonnal összefüggő vámfigyelési eljárást is.

A szellemi tulajdonjog területét **1** két nagy részre lehet bontani: egyrészt a szerzői és kapcsolódó jogokra, másrészt az iparjogvédelem területére. A két nagy jogterületet közös vonásaik ellenére különböző jogszabályok szabályozzák.

A szerzői jog szabályait jelenleg a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény (továbbiakban: Sztj.) határozza meg Magyarországon. Az Sztj. bármiféle előzetes bejelentés nélkül védeni rendeli az egyéni, eredeti jellegű műalkotásokat az irodalom, a művészet és a tudomány területén. Ilyen tekintetben a szoftverek irodalmi alkotásoknak tekintendők. A szerzői joghoz kapcsolódó jogok alapján a szerzőt megillető jogokhoz hasonló jogosultságok illetik meg az adatbázis előállítóját is.

Ennek a védelemnek az időtartama alapesetben a szerző életére, és a halálát követő 70. évig terjed ki, és abban az esetben is hasonló a szabályozás, amennyiben a művet munkaköri kötelességként hozta létre a szerző. A szerzőt a művére tekintettel személyhez fűződő és vagyoni jogok illetik meg, melyeket az Sztj. csak annyiban korlátozhat, amennyiben az engedélyezett felhasználás nem sérelmes a mű rendes felhasználására, indokolatlanul nem károsítja a szerző jogos érdekeit, megfelel a tisztesség követelményeinek, nem irányul a szabad felhasználás rendeltetésével össze nem férő célra, valamint kivételes esetnek tekinthető.

1

A vagyoni jogok tekintetében a szerző kizárólagos joga, hogy művének felhasználását megfelelő vagyoni ellentételezésért cserében engedélyezze. Ilyen, a szerző vagyoni jogait érintő felhasználási cselekménynek minősül többek között a többszörözés, a lehívásra hozzáférhetővé tétel és a terjesztés is. A felhasználóknak a szerzőktől tehát a szabad felhasználás esetein túlmutató felhasználási cselekményekért mindig engedélyt kel kérniük. Ilyen engedélyt felhasználási szerződés megkötésével kérhetünk a szerzőtől vagy annak jogutódjától. Ez a szerződés a szoftverek kiskereskedelmi forgalmát leszámítva írásbeli formát követel meg. Fontos tudni, hogy a magáncélú másolat-készítés Szjt.-ben meghatározott engedélye nem vonatkozik a szoftverekre, a könyvekre (legalábbis digitális formában) és az adatbázisokra sem, de más tartalmak esetében sem lehet magáncélú másolatot készíteni, amennyiben annak forrása jogellenesnek tekinthető.

A letöltés is jogsértő

Ugyancsak nem közismert, de a jelenleg hatályos szabályok alapján a közelmúltban rendkívül népszerűvé vált torrenttechnológiával történő letöltés is jogsértő, mivel a letöltés során a felhasználó vissza is tölti a tartalom egy részét más letöltők számára. Bár elméletileg a torrent-kliens programok lehetővé teszik a feltöltés kikapcsolását, de az elemzések szerint a valóságban minden esetben történik valamilyen mértékű visszatöltés is.

A Járműipari Adatbázis Forgalmazók Szakmai Testületének ezért kiemelten fontos célja a szellemi tulajdont érintő felvilágosítás, prevenció és oktatás támogatása. Ennek megfelelően a Nemzeti Közlekedési Hatósággal és a Nemzeti Adó- és Vámhivatallal együttműködve folyamatosan oktatást tartunk a gépjármű-vizsgabiztosok számára szerzői jog tantárgycímmel a vizsgabiztosok rendszeres továbbképzési keretein belül.

Illegális szoftverek

A munkánk során gyakran tapasztaljuk, hogy sajnos még mindig rendkívül elter-

jedt jelenség, hogy a járművek javítását végző szakemberek a szerelések során jogellenesen beszerzett és felhasznált szoftvereket, illetve feltört adatbázisokat vesznek igénybe, amit a Büntető Törvénykönyvünk a szerzői vagy szerzői joghoz kapcsolódó jogok megsértése bűncselekményeként rendel büntetni. Fontos tudni azt is, hogy amennyiben a büntetőjogi felelősségre vonás az adott körülményekre tekintettel nem lehetséges, úgy az nem érinti a szerzői jogi jogsértés tényét, melyekért a jogosulatlan felhasználóknak továbbra is felelniük kell.

Nagyon komoly problémát jelent a nem eredeti, jogellenes forrásból származó szoftverek felhasználása, hiszen a járműipar területén rendkívül jelentős az innovációs tevékenység (lásd: hibrid gépjárművek megjelenése, új menetbiztonsági eszközök), melyeknek a nyomon követése naprakész adatbázisok és szerelési útmutatók nélkül szinte lehetetlen. A különböző gépjárműtípusok javításához szükséges egyedi jellemzőket, adatokat, értékeket és más ismereteket ma már lehetetlen egyszerre észben tartani.

A jogtalanul beszerzett és felhasznált szoftverek azonban gyakorlatilag kivétel nélkül nem frissíthetőek. Mivel a feltöréskori állapot rögzül, így az esetleges változások és újdonságok sem fognak bennük megjelenni, valamint nem vehető igénybe egyéb terméktámogatás sem, amely a jogszerű felhasználókat egyébként megilleti. Arról nem is beszélve, hogy a bizonytalan forrásból beszerzett szoftverek esetlegesen pontatlan vagy hiányos, rosszabb esetben téves adatokat is tartalmazhatnak, melyek a hatásos műszaki intézkedés megkerülése során kerülnek bele a szoftverbe, mely cselekményt bizonyos körülmények között egyébként a Büntető Törvénykönyv külön is büntetni rendel.

A nem megfelelő vagy nem naprakész adattal végzett javítás potenciális veszélyforrás a gépjármű tulajdonosára és a többi közlekedőre nézve. A szakszerűtlen beépítéssel jobb esetben csak az alkatrész és nem a gépjármű-tulajdonos élettartamát rövidíti meg a szerelő.

A gépjárműgyártók javítási információi

Részben a témakört érintő kérdéskör a gépjárműipar területét uniós szinten rendezni kívánó 1400/2002/EU. és később a 461/2010/EU. számú rendelet szabályozása, mely egyéb rendelkezések mellett kötelezi a gépjárműgyártókat, hogy a független szervizek számára tegyék elérhetővé a szereléshez vagy javításhoz szükséges műszaki információkat.

Ezen információk azonban nem ingyensesek a független szervizek számára, hanem ugyanolyan védelem illeti meg őket, mint bármely más szerzői jog által védett alkotást. A műszaki információk hozzáférhetőségének olyannak kell lennie, mely nem hozza versenyhátrányba azt a szervizt, mely nem kizárólag az adott gépjárműtípus javítására szakosodott. Ennek megfelelően a műszaki információhoz történő hozzáférés általában óradíjban kerül meghatározásra.

Nagyon fontos lenne tehát, hogy a gépjárműjavítás területén kötelező legyen jogtiszt szoftverek és adatbázisok felhasználása a műhelyek részéről, amennyiben az önkéntes jogkövető magatartás más eszközzel nem garantálható.

Remélem, hogy ezen a területen is pozitív változásról számolhatunk be hamarosan, de addig is a cikksorozat következő részében a termékhamisítással összefüggő jogi kérdéseket szeretném bemutatni. Amennyiben kérdése merülne fel a szerzői joggal kapcsolatban, úgy javasolom, hogy vegye fel a kapcsolatot a Járműipari Adatbázis Forgalmazók Szakmai Testületével az info@jaf.hu címen.

GYÖMBÉR BÉLA
JÁRMŪIPARI ADATBÁZIS
FORGALMAZÓK SZAKMAI TESTÜLETE

Nemzeti
Közlekedési
Hatóság

Nemzeti Adó-
és Vámhivatal

Hamisítás Elleni
Nemzeti Testület